

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS

PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2019. gada 15. janvārī

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši Jānis Neimanis un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 190/2018), kuru iesniegusi [...] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu:

1.1. Atzīt likuma “Par nodokļiem un nodevām” 22.³ pantu un pārejas noteikumu 199. punktu (turpmāk arī – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 96. pantam un Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 8. pantam;

1.2. Apturēt likuma “Par nodokļiem un nodevām” pārejas noteikumu 199. punkta darbību līdz brīdim, kad stāsies spēkā Satversmes tiesas nolēmums;

1.3. Nepublicēt informāciju par lietu kopā ar Pieteikuma iesniedzējas datiem – vārdu, uzvārdu, personas kodu, dzīves vietas adresi un norēķinu kontu numuriem.

2. Likuma “Par nodokļiem un nodevām” 22.³ pants noteic kārtību, kādā kredītiestāde un maksājumu pakalpojumu sniedzējs sniedz Valsts ieņēmumu dienestam informāciju par fiziskās personas konta apgrozījumu.

Savukārt minētā likuma pārejas noteikumu 199. punkts paredz, ka kredītiestāde un maksājumu pakalpojumu sniedzējs līdz 2018. gada 1. septembrim iesniedz Valsts ieņēmumu dienestam informāciju par klientiem – fiziskajām personām, kas ir Latvijas

Republikas rezidenti –, kuru pieprasījuma noguldījuma kontu un maksājumu kontu kopējā atlikuma summa 2018. gada 1. janvārī dienas sākumā ir 15 000 *euro* vai vairāk, norādot klienta vārdu, uzvārdu, personas kodu un pieprasījuma noguldījuma kontu un maksājumu kontu atlikuma kopsummu.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Savukārt saskaņā ar šā panta 6. punktu tiesa izskata lietas par Latvijas nacionālo tiesību normu atbilstību tiem Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, kuri nav pretrunā ar Satversmi.

Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotā dokumenta izriet, ka Pieteikuma iesniedzējai kredītiestādē ir atvērti vairāki norēķinu konti. No kredītiestādes izsniegtās izziņas izriet, ka 2018. gada 1. janvārī kontu atlikuma summa pārsniedza 15 000 *euro*. Savukārt izziņas izsniegšanas brīdī – (datums) – kontu apgrozījums pārsniedza 15 000 *euro*. Pamatojoties uz likuma “Par nodokļiem un nodevām” pārejas noteikumu 199. punktu, kredītiestāde (datums) sniedza Valsts ieņēmumu dienestam informāciju par Pieteikuma iesniedzējas noguldījuma kontu atlikuma kopsummu 2018. gada 1. janvāra dienas sākumā.

Likuma “Par nodokļiem un nodevām” pārejas noteikumu 199. punkts Pieteikuma iesniedzējai ir piemērots. Savukārt šā likuma 22.³ pants tiks piemērots līdz šajā normā noteiktajam termiņam – 2019. gada 1. februārim. Pieteikumā ir norādīts, ka apstrīdētās normas aizskar Satversmes 96. pantā ietvertās pamattiesības.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī ja personai šādu iespēju nav.

6.1. No pieteikuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzēja attiecībā uz likuma “Par nodokļiem un nodevām” pārejas noteikumu 199. punktu nav iespēju aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, jo normā imperatīvi noteikts kredītiestādes pienākums sniegt informāciju Valsts ieņēmumu dienestam.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtnās daļas otrais teikums noteic: ja nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai par likuma “Par nodokļiem un nodevām” pārejas noteikumu 199. punktu ir skaitāms no dienas, kad kredītiestāde sniedza Valsts ieņēmumu dienestam informāciju par Pieteikuma iesniedzējas noguldījuma kontu atlikuma kopsummu 2018. gada 1. janvāra dienas sākumā, proti, no (datums).

Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2018. gada 18. decembrī. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums par likuma “Par nodokļiem un nodevām” pārejas noteikumu 199. punkta atbilstības izvērtēšanu Satversmes 96. pantam un Konvencijas 8. pantam atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtnās daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

6.2. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējas pamattiesību aizskārums attiecībā uz likuma “Par nodokļiem un nodevām” 22.³ pantu radīsies nākotnē. Līdz ar to uz pieteikumu šajā prasījuma daļā nav attiecināma Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrā un ceturtnā daļa.

7. Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts noteic, ka pieteikumā jānorāda tā juridiskais pamatojums. Satversmes tiesas likuma izpratnē ar juridisko pamatojumu saprot juridisko argumentāciju, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka apstrīdētās normas nesamērīgi ierobežojot viņai Satversmes 96. pantā un Konvencijas 8. pantā noteiktās tiesības uz privāto dzīvi.

7.1. Pamatojot kādas tiesību normas iespējamo neatbilstību Satversmes 96. pantam, pieteikumā ir jānorāda, vai apstrīdētajā normā ietvertais pamattiesību ierobežojums 1) ir noteikts ar likumu; 2) vai tam ir leģitīms mērķis; 3) vai tas ir samērīgs. Proti, vai likumdevēja lietotie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai – vai ar apstrīdēto normu var sasniegt ierobežojuma leģitīmo mērķi; vai šāda rīcība ir nepieciešama – vai mērķi nevar sasniegt ar citiem, personas tiesības un likumiskās intereses mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; vai likumdevēja rīcība ir atbilstoša – vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par personas tiesībām un likumiskajām interesēm nodarīto kaitējumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2018. gada 11. oktobra sprieduma lietā Nr. 2017-30-01 15. punktu*).

Pieteikuma iesniedzēja vispārīgi norāda, ka likumdevējs likuma “Par nodokļiem un nodevām” pārejas noteikumu 199. punktam esot piešķīris atpakaļvērstu spēku un tādējādi uzskatāms, ka tajā ietvertais pamattiesību ierobežojums neesot noteikts ar pienācīgā kārtībā pieņemtu likumu.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka demokrātiskā tiesiskā valstī gadījumi, kad likumam tiek noteikts atpakaļejošs spēks, uzskatāmi par izņēmumu. Tomēr tas nenozīmē, ka atsevišķos gadījumos nebūtu iespējams likumam piešķirt atpakaļvērstu spēku. Šāda likumdevēja rīcība nepārkāpj personas pamattiesības (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2010. gada 6. decembra sprieduma lietā Nr. 2010-25-01 10.3. punktu*).

Pieteikumā nav pamatots, kādēļ atpakaļvērsta spēka piešķiršana likuma “Par nodokļiem un nodevām” pārejas noteikumu 199. punktam novestu pie tā, ka šī norma nebūtu uzskatāma par pienācīgā kārtībā pieņemtu likumu.

Pieteikuma iesniedzēja arī vispārīgi norāda, ka likumdevējs neesot pārliecināts par pamattiesību ierobežojuma leģitīmā mērķa esību un ka Valsts ieņēmuma dienesta darbinieki bieži iesaistoties nelikumīgās darbībās ar personas datiem. Tāpat

Pieteikuma iesniedzēja apšaubā, vai Valsts ieņēmuma dienests personas datus patiešām apstrādājot atbilstoši datu apstrādes minimalitātes principam.

Satversmes tiesas kolēģija norāda, ka šādas vispārīgas norādes nav atzīstamas par juridisko pamatojumu Satversmes tiesas likuma izpratnē. Līdz ar to pieteikums daļā par apstrīdēto normu atbilstības izvērtēšanu Satversmes 96. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

7.2. Pieteikumā arī ietverts prasījums izvērtēt apstrīdēto normu atbilstību Konvencijas 8. pantam. Tomēr pieteikumā nav ietverts juridiskais pamatojums tam, kādēļ apstrīdētās normas būtu uzskatāmas par neatbilstošām šai Konvencijas normai.

Līdz ar to arī pieteikums daļā par apstrīdēto normu atbilstības izvērtēšanu Konvencijas 8. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

8. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu apturēt likuma “Par nodokļiem un nodevām” pārejas noteikumu 199. punkta darbību.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta piektajā daļā ir paredzēts tikai viens pagaidu tiesību aizsardzības līdzeklis, ja iesniegta konstitucionālā sūdzība – tiesas nolēmuma izpildes apturēšana. Likumdevējs Satversmes tiesas likumā nav paredzējis citus pagaidu tiesību aizsardzības līdzekļus.

Pieteikuma iesniedzējas lūgums apturēt likuma “Par nodokļiem un nodevām” pārejas noteikumu 199. punkta darbību nav saistīts ar tiesas nolēmuma izpildes apturēšanu, un tas nav arī Satversmes tiesas likumā un Satversmes tiesas reglamentā neregulēts procesuāls jautājums, kuru Satversmes tiesa būtu tiesīga izlemt (*sk. Satversmes tiesas rīcības sēdes 2015. gada 4. februāra lēmuma lietā Nr. 2015-03-01 5.–7. punktu*).

Līdz ar to šis lūgums ir atstājams bez izskatīšanas.

9. Pieteikuma iesniedzēja papildus prasījumam atzīt apstrīdētās normas par neatbilstošām Satversmei un Konvencijai ir arī lūgusi noteikt ierobežotas pieejamības statusu pieteikumā un tam pievienotajā dokumentā ietvertajai fizisko personu identificējošajai informācijai: Pieteikuma iesniedzējas vārdam, uzvārdam, personas kodam, dzīves vietas adresei un norēķinu kontu numuriem. Lūgums pamatots ar to, ka minētajos dokumentos atspoguļotie fakti atklāj tādu informāciju par Pieteikuma iesniedzējas privāto dzīvi, kuras izpaušana varētu viņai radīt neprognozējamu negatīvu sekas.

Satversmes tiesa saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 26. panta pirmās daļas trešo teikumu ir noteikusi kārtību, kādā pieteikuma izskatīšanas stadijā ir izlemjams jautājums par lietas materiālos ietvertās informācijas pieejamības ierobežošanu. Atbilstoši minētajai kārtībai šo jautājumu pieteikuma izskatīšanas stadijā izlemj Satversmes tiesas kolēģija, kura izskata attiecīgo pieteikumu (*sk. Satversmes tiesas rīcības sēdes 2016. gada 22. novembra lēmumu "Par kārtību, kādā pieteikuma izskatīšanas stadijā izlemjams lūgums ierobežot pieteikumā ietvertās informācijas pieejamību"*).

Lieta Satversmes tiesā netiek ierosināta. Saskaņā ar likuma "Par tiesu varu" 28.³ pantu pieteikums un tam pievienotie dokumenti, pēc kuru izskatīšanas pieņemts lēmums par atteikšanos ierosināt lietu, ir ierobežotas pieejamības informācija. Lēmums par atteikšanos ierosināt lietu var tikt publicēts Satversmes tiesas mājaslapā, aizklājot fizisku personu identificējošus datus.

Līdz ar to šis lūgums ir atstājams bez izskatīšanas.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu un 26. panta pirmo daļu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

1. Atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 190/2018).
2. Atstāt bez izskatīšanas šā lēmuma 1.2. un 1.3. apakšpunktā norādīto lūgumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

A. Laviņš